

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Psychologii

Warszawa, dn. 11.08.2020

WNIOSEK O WYRÓŻNIENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ
MGR ALEKSANDRY MAŃKOWSKIEJ

Tytuł rozprawy: *Zmiany przestrzennego orientowania uwagi wzrokowej u seniorów, dializowanych pacjentów z przewlekłą niewydolnością nerek i osób po udarze mózgu: implikacje teoretyczne i kliniczne*

Promotor: dr hab. Michał Harciarek, prof. UG

Rozprawa doktorska pani mgr Aleksandry Mańkowskiej opiera się na sześciu oryginalnych artykułach opublikowanych w trzech prestiżowych czasopismach naukowych *Aging, Neuropsychology and Cognition, Journal of International Neuropsychological Society* oraz *Cognitive and Behavioral Neurology*. Publikacje te stanowią spójny tematycznie cykl badań nad zdolnościami uwagi wzrokowo-przestrzennej w różnych populacjach – u osób w podeszłym wieku, pacjentów po udarze mózgowym, chorych z przewlekłą niewydolnością nerek leczonych hemodializą oraz w populacji ogólnej.

Uwaga wzrokowo-przestrzenna, jej struktura czynnościowa oraz organizacja mózgowa nie zostały dobrze poznane i stanowią duże wyzwanie dla neuropsychologów klinicznych i eksperymentalnych. Badania p. Mańkowskiej i innych, zrealizowane przy zastosowaniu stosunkowo prostych metod pomiaru behawioralnego wnoszą oryginalne i nowatorskie dane do obecnej wiedzy. Po raz pierwszy wykazują alokację uwagi wzrokowej u seniorów nie tylko w wymiarze horyzontalnym, ale również wertykalnym. Autorka i współpracownicy wysuwają oryginalną tezę o niezależności mechanizmów mózgowych odpowiedzialnych za alokację uwagi w wymiarze poziomym i pionowym. Zgodnie z wynikami ich badań zmiany związane z wiekiem w przemieszczeniu uwagi na wymiarze wertykalnym związane są z procesami szybszego starzenia się prawej półkuli mózgu, natomiast za zmiany alokacji uwagi na wymiarze horyzontalnym odpowiada redukcja asymetrii czynnościowej półkul mózgowych. Na szczególne wyróżnienie zasługuje także opis niespotykanego dotąd objawu ignorowania górnej części przestrzeni pozoosobniczej u pacjenta po udarze prawego płata skroniowego. Ta pionierska praca potwierdza teorię brzuszno-grzbietowej organizacji procesów uwagi wzrokowej w mózgu. Zaprezentowane badania mają duże znaczenie dla rozumienia relacji pomiędzy mózgiem a zachowaniem, poznania neuropsychologicznych konsekwencji procesów fizjologicznego starzenia się oraz chorób przebiegających z uszkodzeniem ośrodkowego układu nerwowego. Dodatkowo jedno z badań omawianego cyklu wykazało po raz pierwszy związek objawów depresji z alokacją uwagi wzrokowej w wymiarze pionowym u osób z populacji ogólnej. Wynik ten może stanowić punkt wyjścia dla weryfikacji modeli reprezentacji emocji w mózgu, sugerując większą niż dotychczas sądzono rolę obszarów położonych za

bruzdą centralną dla emocji negatywnych, czyli tzw. strumienia grzbietowego przetwarzania informacji wzrokowych.

Całość zaprezentowanych badań ma także dużą wartość dla praktyki psychologicznej – diagnostyki, terapii i rehabilitacji chorych z dysfunkcjami mózgu, a także psychoedukacji (m.in. w przypadku kierowców i pilotów, osób starszych). Ponadto na podkreślenie zasługuje fakt, że metody proponowane przez Autorkę i innych są bezinwazyjne, takie, szybkie w użyciu, chociaż ich zastosowanie wymaga dalszych weryfikacji.